

Секція 7. ОБЛІК ТА АУДИТ НА ПІДПРИЄМСТВІ

УДК 657.6

ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ЯК СКЛАДОВОЇ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ПІДПРИЄМСТВ

Баран О.Б., Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна

В умовах динамічного розвитку економіки та мінливості зовнішнього середовища лише правильні та своєчасні управлінські рішення є запорукою успіху. Керівництво кожного підприємства для прийняття рішень використовує інформацію із зовнішніх та внутрішніх джерел, яка підлягає ретельному опрацюванню та перевірці. Саме з цією метою, а також для покращення становища підприємства на ринку та підтримки його конкурентоспроможності на належному рівні, створюються служби внутрішнього аудиту, основним завданням яких є виявлення відхилень у діяльності підприємства та розробка рекомендацій щодо їх усунення. Тож внутрішній аудит в системі фінансового контролю відіграє значну роль і є актуальним на даному етапі розвитку економіки. Проблеми становлення розвитку внутрішнього аудиту на підприємствах, а також шляхи їх вирішення досліджували багато науковців, зокрема М. Білуха, Ф. Бутинець, Л. Горобець, С. Дудка, О. Калініна, Л. Кулаковська, В. Рудницький, О. Шеремет, А. Чуенков та ін. Серед українських науковців особливо слід відзначити значний внесок М. Білухи й Л. Кулаковської. Але, оскільки внутрішній аудит тільки почав розвиватися в нашій країні, то дана тема потребує подальшого глибокого дослідження.

Внутрішній аудит – незалежна експертна діяльність служби внутрішнього аудиту, яка полягає в проведенні перевірок та здійсненні оцінки, як правило, таких елементів [1]: - системи внутрішнього контролю; - фінансової та господарської інформації; - економічності та продуктивності діяльності; - дотримання законів, нормативних актів та інших зовнішніх вимог.

Внутрішній контроль являє собою процес, спрямований на досягнення цілей організації, і є результатом дій керівництва з планування та організації її діяльності. Щоб побудувати оптимальну систему внутрішнього контролю керівництво, по-перше, повинно сформулювати цілі, визначити задачі компанії і побудувати відповідно до них структуру організації, по-друге, забезпечити функціонування ефективної системи документування та звітності, розподілу повноважень, авторизації, моніторингу для досягнення поставлених цілей та вирішення задач [1].

На рис.1 показано, що внутрішній аудит є різновидом внутрішнього контролю, тобто контролю за діяльністю підприємства з боку власника, менеджерів, він виконує частину функцій керівництва підприємства, інакше кажучи, частину управлінських функцій.

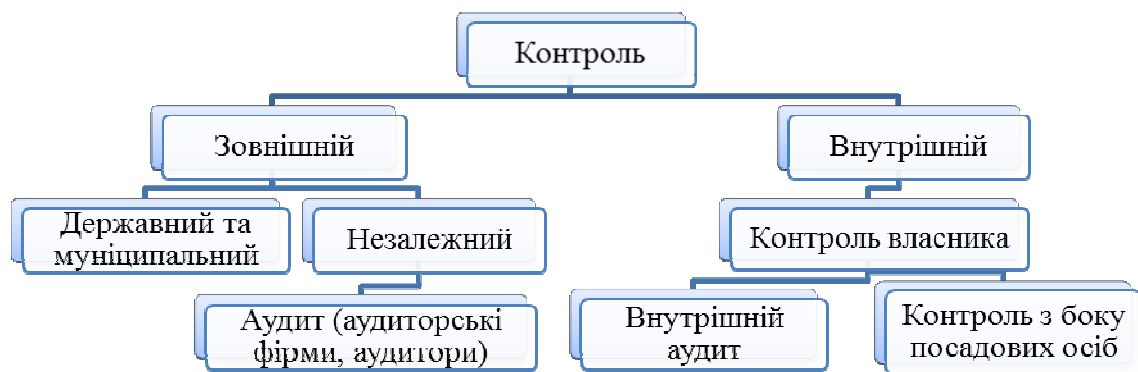

Рис. 1. Схема контролю на підприємствах [1]

Але, зважаючи на потребу у повній, достовірній та своєчасній інформації для реалізації управлінських рішень та забезпечення досягнення стратегічних цілей такий контроль є недостатнім.

Його недостатність можна пояснити наступними причинами [2, с. 59]: система бухгалтерського обліку не дає повної інформації, необхідної для своєчасного ухвалення рішень;

керівники структурних підрозділів, які зайняті поточною виробничою, збутовою, постачальницькою та іншими видами діяльності, зазвичай не володіють відповідними знаннями і досвідом у галузі рішення, що ухвалюється; виконання працівниками бухгалтерії свого основного завдання – відображення фактичного стану справ на підприємстві, а також здійснення часткового контролю (у межах наданої їм компетенції) – не вирішує всіх проблем контролю в масштабі підприємства, а отже, і не забезпечує реалізацію його стратегічних цілей.

Оскільки внутрішньогосподарський контроль не забезпечує в повній мірі потреби підприємства у якісній та своєчасній інформації, то таку функцію покладають на службу внутрішнього аудиту. Отже, функція внутрішньогосподарського контролю не виконується в повній мірі ані бухгалтерією, ані керівниками структурних підрозділів чи функціональних служб.

Внутрішній аудит є дуже важливим, оскільки він створює передумови для виявлення і мобілізації прихованих резервів підприємства, організує систему оперативного управлінського обліку, створює умови, що забезпечують планування раціональних витрат ресурсів підприємства, суттєво впливає на організацію й підвищення ефективності виробництва, посилення режиму економії [3, с. 49]. Форма організації служби внутрішнього аудиту на окремому підприємстві вирішується власником або керівником залежно від цілей та завдань, поставлених перед цією службою. У будь-якому випадку служба внутрішнього аудиту повинна бути укомплектована професійно придатними, кваліфікованими кадрами, які у змозі виконати покладені на них функціональні обов'язки. Критерієм якості внутрішнього аудиту на підприємстві виступають такі показники як повнота аудиторських перевірок, сума витрат на їх проведення і економічна ефективність, що передбачає встановлення прийнятної для окремого підприємства відповідності між затратами на утримання аудиторської служби та коштами, які вдалося зекономити в ході продуктивної діяльності внутрішніх аудиторів [4].

На жаль, в Україні немає єдиного нормативного документа, який регулював би відносини у сфері внутрішнього аудиту. Тому різні контролюючі органи намагаються визначити свою термінологію, стандарти і процедури їх здійснення, що негативно впливає на організацію внутрішнього аудиту. Як показує практика системи внутрішнього аудиту в Україні застосовуються здебільшого в тих сферах, які законодавчо визначені як обов'язкові для проведення аудиту. На підприємствах інших галузей підрозділи внутрішнього аудиту створюються досить повільно. В Україні потрібно проводити інформаційно-роз'яснювальну роботу серед власників і керівників підприємств, щоб стимулювати розвиток служб внутрішнього аудиту, оскільки вони забезпечують підвищення прозорості та ефективності ведення бізнесу.

Література: 1. Дудка С. Внутрішній аудит – найголовніше / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pro-u4ot.info/index.php?section=browse&CatID=87&ArtID=129> 2. Чуенков А.С. Необхідність створення внутрішнього аудиту як суб'єкта внутрішньогосподарського контролю / А.С. Чуенков // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. – 2010. №9-10. – С.58-62 3. Калініна О.О. Організація внутрішнього аудиту на підприємстві / О.О. Калініна // Управління розвитком. – 2011. – №2(99). – С.48-49. 4. Горобець Л.Ю. Внутрішній аудит як складова системи ефективного управління підприємством / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/1_NIO_2012/Economics/7_97594.doc.htm

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА ТОРГОВЕЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Белокоз О.І., КНТЕУ, м. Київ, Україна

Основним джерелом інформації для керівництва підприємства є дані обліку та звітності. Проте керівник чи рада директорів може ефективно здійснювати функцію контролю лише в тому випадку, коли є наявності та інформація, яка отримала незалежну експертизу. Тому найбільш якісну інформацію про діяльність підприємства і роботу менеджерів може надати лише внутрішній аудитор, при створених умовах виконання його функцій. На багатьох торговельних підприємствах уже створені служби внутрішнього контролю, а де вони відсутні – повно чи